
2005 Yılı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki Becerileri Kazandırmada Ders Kitaplarının Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri¹

Talip ÖZTÜRK², Ahmet ÖĞRETEN³

Geliş Tarihi: 10.05.2017

Kabul Tarihi: 12.07.2017

Öz

Bu araştırma, 2005 yılı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki temel becerileri kazandırmada ilkokul 4.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı içeriğinin yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmada nicel verilerin toplanması, analizi ve verilerin kullanımına yönelik araştırma yaklaşımlarından olan tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ordu'nun Fatsa ilçesinde görev yapan 286 sınıf öğretmeninden 4. sınıfı okutan 80 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların %36,23'ünü kadın, %63,77'sini ise erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Bu öğretmenlerin %71'i lisans mezunu, %29'u ön lisans mezunudur. Öğretmenlerin % 84,05'inin 15 yıl ve üzeri, %5,8'inin 10-14, %2,9'unun 5-9 ve %7,25'inin de 1-4 yıl arası mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS 22.0 istatistik programı kullanılarak yapılmış ve dağılımın özellikleri incelendikten sonra verilerin frekans/yüzdeleri, aritmetik ortalaması, standart sapması hesaplanmıştır. Verilerin, öğretmenlerin cinsiyet ve öğrenim düzeylerine göre analizinde bağımsız t-testi, mesleki kıdemlerine göre analizinde de Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Gerçekleştirilen t testi verilerine göre puanların katılımcıların cinsiyet ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Yine Kruskal-Wallis Testi sonuçlarına göre katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puanların mesleki kıdemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir [$\chi^2(3) = 7,412, p > 0.05$]. Araştırmada, İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan içeriğin söz konusu becerilerin kazandırmaya uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşleri "orta düzeyde" olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun planlayıcılar tarafından göz önünde bulundurulması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretim programı, Ders kitabı, Öğretmen görüşleri, Temel beceriler

¹ Bu çalışma, 4 - 6 Mayıs 2017 tarihlerinde Eskişehir'de gerçekleştirilen 6. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Ordu Üniversitesi, e-mail: talipozturk@odu.edu.tr

³ Meşebükü İlkokulu, e-mail: ahmet-ahmet1955@hotmail.com

Teachers' Opinions about the Sufficiency of Social Studies Textbooks to Gain Skills of the 2005 Year's Social Studies Curriculum

Submitted by 10.05.2017

Accepted by 12.07.2017

Abstract

This research was done for the purpose of studying teachers' opinions about the sufficiency of primary school 4th Grade Social Studies textbook's contents to gain basic skills on the 2005 Social Studies Curriculum. The survey method, which is one of the research approaches for collecting quantitative data, was used in this research. This research's work group consists of 80 primary school teachers, teaching at 4th grade, from inside of 286 primary school teachers who work in 20 primary schools in Fatsa District of Ordu Province. Those who participated in the survey were 36.23% female and 63.77% male teachers. 71% of these teachers are under-graduate and 29% of them are associate degree graduate. It was seen that 84.05% of the teachers have occupational seniority for 15 years and over, 5.8% are between 10- 14 years, 2.9% are between 5-9 years and 7.25% are between 1-4 years. The analysis of the data was done by using SPSS 22.0 statistical software programme on the computer and the frequency/percentage calculations, arithmetic mean, standard deviation were calculated after analyzing the properties of the range. The independent samples t-test, according to gender and education levels of teachers and Kruskal-Wallis Test, according to their occupational seniority, was used in the data's analysis. To the results of the t-test data, it was identified that the scores do not change according to attendants' gender or educational backgrounds. When Kruskal-Wallis Test's results were examined, it was detected that the total scores the attendants got from the scale according to their occupational status did not show any significant differentiation statistically [$\chi^2 (3) = 7,412, p > 0.05$]. In the study, it has been concluded that content of the 4th grade Social Studies textbook in the primary school is mainly "moderate" in terms of the appropriateness of these skills. It is suggested that this situation should be considered by planners.

Keywords : Social studies curriculum, Textbook, Teachers' opinions, Basic skills

Giriş

Öğrencileri toplumsal yaşama hazırlayan Sosyal Bilgiler dersi, onların iyi bir vatandaş olmaları için gerekli temel bilgi ve becerileri kazandırmada oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu ders çocuğa, sosyal yaşamı düzenleyen kurallarla yaşamının zorunlu olduğunu, bu kuralların neler olduğunu ve niçin önemli olduklarını öğretmektedir (Aktepe, Tahiroğlu ve Sargın, 2014). Ülkemizde toplumsal yaşamla ilgili verilecek bilgi, beceri ve değerlerin önemli bir kısmı, ilkokul ve ortaokullarda okutulan Sosyal Bilgiler dersleri yoluyla kazandırılmaktadır. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersi, ilkokul ve ortaokullarda yer alan en önemli derslerden biridir (Keskin ve Keskin, 2013).

Bireyin diğer kişiler ile iyi ilişkiler kurmasında, toplumsal kurallara uymasında, sorumluluk almasında, başkalarına yardım etmesinde, haklarını kullanabilmesinde temel becerilerin çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesi, toplumun bir parçası olduğunun bilincine varması ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi toplumun olduğu kadar bireyin mutluluğu için de önemlidir (Çubukçu ve Gültekin, 2006).

Beceri “öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan yetenekler” olarak ifade edilebilir (Narin, 2009, s.28). 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın öncelikli amacı, öğrencilerin temel yaşam becerilerini kazanmalarına ve olumlu kişisel nitelikler geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Program ile öğrencilerin; eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma, iletişim, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, karar verme, gözlem, mekanı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım ve empati becerilerini kazanmalarına yardımcı olunmaktadır (MEB, 2005).

Bilginin öğrenilmesinde en önemli kaynak olarak görülen ders kitaplarının, Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ile birlikte beceri öğreniminin de önemli bir parçası olduğu ifade edilebilir. Ders kitapları bilgi verme, bilgileri düzenleme, öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlamada en çok kullanılan temel araçlardır. Sosyal Bilgiler dersi kitapları da, bireyin içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlayacak bilgi, beceri ve değerleri kazandırmayı hedefler. Bu durumda öğretim programının uygulanmasında önemli bir yere sahip olan ders kitaplarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın kazandırmayı hedeflediği temel becerileri kazandırma yeterliliği bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yapılan araştırmalarda (Aktekin ve Pala, 2013; Çelikkaya, 2011; Demirezen, 2007; Doğanay ve Yağcı, 2011; Gelen, 2011; Gömleksiz ve Kan, 2007; Gömleksiz ve Kan, 2009; Hayırsever, 2010; Hayırsever ve Kısakürek, 2014; Kalın, 2007; Mutluer, 2013; Öcal ve Yiğittir, 2007; Özgençli, 2009; Semerci ve Yelken, 2010; Yağcı, 2008) ilkököl programında kazandırılması hedeflenen temel becerilerin ve ders kitaplarının önemi üzerinde durulmasına rağmen programın kazandırmayı hedeflediği tüm becerileri kazandırmada ilkököl 4. sınıf ders kitaplarının yeterliliği ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın uygulayıcısı olan öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinin becerilerini kazandırma ders ve çalışma kitaplarının yeterliliğine ilişkin görüş ve önerilerinin belirlenmesi önem kazanmaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Amaç

Araştırmanın temel amacı “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki temel becerileri kazandırmada ilkököl 4.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı içeriğinin yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın temel amacı çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel becerileri öğrencilere kazandırmada ders kitabının yeterliliği hakkında öğretmen görüşlerinin dağılımı nasıldır?

2. 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel becerileri öğrencilere kazandırmada ders kitabının yeterliliği hakkında öğretmen görüşleri;

- a. Cinsiyet,
- b. Öğrenim durumu,
- c. Mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli ile yapılmış betimsel bir çalışmadır. Karasar'a (2014) göre tarama modelleri "geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşım" olarak ifade edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışma evrenini 2015 / 2016 Eğitim Öğretim yılı Ordu ilinin Fatsa ilçesindeki tüm resmi ilkokullarda görevli sınıf öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e göre (2009) ölçüt örnekleme, "örneklemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır". Bu çalışmada öğretmenlerin seçiminde araştırmacılar tarafından belirlenen temel ölçüt, "4.sınıf öğrencileri okutmak" olarak belirlenmiş ve sadece bu

katılımcılar araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu kapsamda Ordu ili Fatsa ilçesindeki ilkokullarda görev yapan 80 sınıf öğretmeninden 69 sınıf öğretmeni çalışmaya katılmıştır. 11 öğretmen gönüllü olarak katılmayı tercih etmemelerinden dolayı çalışma kapsamına alınmamıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Sosyal Bilgiler 4. sınıf ders kitabının, öğretim programı ile kazandırılması hedeflenen temel becerilerle tutarlılığının değerlendirilmesi amacıyla anket kullanılmıştır. Veri toplama aracının hazırlanma aşamasında literatür taranmış, yapılan araştırmalar incelenmiştir. Uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı incelenmiş, sınıf öğretmenlerinden ve alanda uzman kişilerden görüş ve dönüt alınarak Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan ve kazandırılması hedeflenen 15 temel beceri doğrultusunda maddeler hazırlanarak anket formu hazırlanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Kazandırılması Hedeflenen Temel Becerilerin Ders Kitabının Öğrencilere Kazandırma Yeterliliğine Yönelik Öğretmen Görüşlerini Belirleme Anketi” kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; örneklem grubundaki öğretmenlerin cinsiyet, öğrenim durumu ve mesleki kıdemleri hakkında bilgi toplamaya yönelik “Kişisel Bilgi Formu”, ikinci bölümde; İlkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel becerilere yönelik 15 maddeden oluşun anket bulunmaktadır. Veri toplama aracı 5’li likert tipi olup, “Çok Yüksek”, “Yüksek”, “Orta”, “Zayıf” ve “Çok Zayıf” seçeneklerinden oluşmaktadır. Maddelerin analizinin yapılabilmesi için maddeler, 1= “Çok Zayıf”,2=“ Zayıf”,3= “Orta”, 4= “Yüksek”, 5= “Çok Yüksek” şeklinde 1’den 5’e kadar kodlanmıştır. Uygulama anketinin geçerliğinin tespit edilmesinde öncelikle uzman görüşü alınarak kapsam geçerliği sağlanmıştır. Sosyal Bilgiler

eğitimi alanında uzman iki öğretim üyesinden ölçekte yer alan maddeleri incelemeleri istenmiştir. Ayrıca, çalışma kapsamında yer almayan dört sosyal bilgiler öğretmeninden maddeleri kapsam açısından değerlendirmeleri istenmiş ve öğretmenlerden gelen geribildirimler doğrultusunda ölçğe son hali verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın kazandırmayı hedeflediği temel becerileri ilkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının kazandırma yeterliliğine ilişkin olarak hazırlanan 15 maddelik veri toplama aracın yapılan analiz sonucunda Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.926 çıkmıştır. Tüm sorular için elde edilen α değeri o anketin toplam güvenilirliğini gösterir ve 0.80'den büyük olması beklenir (Büyüköztürk, 2007). Bu değerden düşük α değerleri anketin zayıf güvenilirliği olduğunu, $\alpha > 0.80$ olması ise anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Verilerin analizi için elde edilen aritmetik ortalamalar için değerlendirme aralığı;

1.00-1.80'e kadar "Hiç Katılmıyorum"

1.81-2.60'a kadar "Katılmıyorum"

2.61- 3.40'a kadar "Kısmen Katılıyorum"

3.41- 4.20'ye kadar "Katılıyorum"

4.21- 5.00'a kadar "Tamamen Katılıyorum" şeklindedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama aracı, gerekli izinlerin alınmasından sonra, Ordu ilinin Fatsa ilçesinde örnekleme yer alan okullarda görevli öğretmenlere uygulanmıştır.

Araştırmada verilerin çözümlenmesi işlemini SPSS 22.0 veri analizi programı ile gerçekleştirilmiştir. Analiz için veriler programa girilmiş ve öncelikle dağılımın normallik

varsayımını karşılayıp karşılamadığına bakılmıştır. Bunun için dağılımın aritmetik ortalamasına, standart sapmasına, dağılımlarına ait frekans ve yüzdelere bakılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, cinsiyet ve öğrenim durumu düzeylerine göre analizi t-Testi ile mesleki kıdemlerine göre görüşlerinin analizi de Kruskal-Wallis Testi ile sınanmıştır.

Bulgular ve Yorum

2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel becerileri öğrencilere kazandırmada ders kitabının yeterliliği hakkında öğretmen görüşlerinin dağılımı nasıldır?

Çalışma kapsamında belirlenen temel becerilerle ilgili öğretmen görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir. Temel becerileri ölçmeye yönelik ölçek tabloda düşük seviyeden en yüksek seviyeye doğru olarak; çok zayıf, zayıf, orta, iyi ve çok iyi şeklinde sıralanmış olup görüşlerin hangi düzeyde olduğu frekans, yüzdelik, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ile verilmiştir.

Tablo 1

Temel Beceriler İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Maddeler Temel Beceriler	Çok Zayıf		Zayıf		Orta		İyi		Çok İyi		Ortalama \bar{X}	Standart Sapma S_s
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Eleştirel Düşünme	1	1,45	10	14,5	39	56,52	18	26,08	1	1,45	3,12	0,72
Yaratıcı Düşünme	1	1,45	15	21,74	36	52,17	16	23,19	1	1,45	3,01	0,76
Araştırma	0	0	5	7,25	32	46,38	31	44,92	1	1,45	3,41	0,65
İletişim	0	0	2	2,9	40	57,97	26	37,68	1	1,45	3,35	0,59
Problem Çözme	0	0	10	14,5	42	60,86	16	23,19	1	1,45	3,13	0,66

Bilgi Teknolojilerini Kullanma	1 1,45	2 2,9	41 59,42	21 30,43	4 5,8	3,30	0,77
Girişimcilik	0 0	14 20,29	33 47,83	18 26,08	4 5,4	3,14	0,86
Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma	0 0	1 1,45	29 42,03	36 52,17	3 4,35	3,59	0,60
Karar Verme	1 1,45	5 7,25	35 50,72	27 39,13	1 1,45	3,32	0,70
Gözlem	0 0	8 11,6	38 55,07	23 33,33	0 0	3,22	0,64
Mekânı Algılama	1 1,45	4 5,4	38 55,07	25 36,23	1 1,45	3,30	0,67
Zaman ve Kronolojiyi Algılama	1 1,45	6 8,7	42 60,87	20 28,98	0 0	3,17	0,64
Değişim ve Sürekliliği Algılama	0 0	5 7,25	36 52,17	26 37,68	2 2,9	3,36	0,66
Sosyal Katılım	1 1,45	6 8,7	37 53,62	24 34,78	1 1,45	3,26	0,70
Empati	2 2,9	9 13,05	37 53,62	21 30,43	0 0	3,13	0,75
Genel Ortalama	0,6 0,87	6,8 9,83	37 53,66	23,2 33,62	1,47 2	3,25	0,69

Tablo 1’de Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın kazandırmayı hedeflediği temel becerileri kazandırma bakımından ders kitabının yeterliliğine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenler, “*Eleştirel Düşünme Becerisi*”ni kazandırmada ders kitabının %1,45 çok zayıf, %14,5 zayıf, %56,52 orta, %26,08 iyi ve %1,45 oranında çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X}=3.12$ ’dir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Yaratıcı düşünme becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %1,45’i çok zayıf, %21,74’ü zayıf, %52,17’si orta, %23,19’u iyi ve %1,45’i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X}=3.01$ ’dir.

Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Araştırma becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %7,25’i zayıf, %46,38’i orta, %44,92’si iyi ve %1,45’i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 3.41$ ’dir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” ve “iyi” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

İletişim becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %2,9’u zayıf, %57,97’si orta, %37,68’i iyi ve %1,45’i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 3.35$ ’dir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Problem çözme becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %14,5’i zayıf, %60,86’sı orta, %23,19’u iyi ve %1,45’i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 3.13$ ’dür. Elde edilen bulgulara göre,

öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Bilgi teknolojilerini kullanma becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %1,45’i çok zayıf, %2,9’u zayıf, %59,42’si orta, %30,43’ü iyi ve %5,8’i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 3.30$ ’dur. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Girişimcilik becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %20,29'u zayıf, %47,83'ü orta, %26,08'i iyi ve %5,8'i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X}=3.14$ 'dür. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla "orta" seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %1,45'i zayıf, %42,03'ü orta, %52,17'si iyi ve %4,35'i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X}=3.59$ 'dur. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla "iyi" seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Karar verme becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %1,45'i çok zayıf, %7,25'i zayıf, %50,72'si orta, %39,13'ü iyi ve %1,45'i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X}=3.32$ 'dir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla "orta" seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Gözlem becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %11,6'sı zayıf, %55,07'si orta, %33,33'ü iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X}=3.22$ 'dir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla "orta" seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Mekânı algılama becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %1,45'i çok zayıf, %5,8'i zayıf, %55,07'si orta, %36,23'ü iyi ve %1,45'i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 3.30$ 'dur. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Zaman ve kronolojiyi algılama becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %1,45'i çok zayıf, %8,7'si zayıf, %60,87'si orta, %28,98'i iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 3.17$ 'dir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Değişim ve sürekliliği algılama becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %7,25'i zayıf, %52,17'si orta, %37,68'i iyi ve %2,9'u da çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 3.36$ 'dır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Sosyal katılım becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %1,45'i çok zayıf, %8,7'si zayıf, %53,62'si orta, %34,78'i iyi ve %1,45'i de çok iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 3.26$ 'dır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Empati becerisi ile ilgili ders kitabının yeterliğine ilişkin görüşleri alınan öğretmenlerin %2,9'u çok zayıf, %13,05'i zayıf, %53,62'si orta, %30,43'ü iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu maddenin aritmetik ortalaması $\bar{X}=3.13$ 'dür. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini kazandırma konusunda çoğunlukla “orta” seviyesinde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın kazandırmayı hedeflediği temel becerileri ders kitabının kazandırma yeterliliği öğretmen görüşlerine göre incelendiğinde aritmetik ortalaması en yüksek madde ($\bar{X}=3.59$) ile “*Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma*” becerisidir. Aritmetik ortalaması en düşük olan madde ise ($\bar{X}=3.01$) ile “*Yaratıcı Düşünme*” becerisidir. Bu durumda, öğretmenlerin en çok ders kitabının Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisini, en az ise yaratıcı düşünme becerisini kazandırma konusunda yoğunlaştığı görülmektedir. Tüm becerilere ilişkin genel aritmetik ortalamaya bakıldığında $\bar{X}=3.25$ olduğu görülmektedir. Bu durumda öğretmenler, genel olarak ders kitabının temel becerileri kazandırma yeterliliğini “orta” düzeyde bulmaktadır. Temel Becerilerle ilgili maddelere verilen yanıtların genel ortalaması incelendiğinde öğretmenlerin %53.66'sının “orta”, % 33.62'sinin “iyi”, % 9.83'ünün “zayıf”, % 2'sinin “çok iyi” ve % 0.87 sinin “çok zayıf” şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğretmen görüşlerinin “orta” seviyesinde yoğunlaşmasıyla birlikte “iyi” seviyesinde görüş bildirenlerin yüksek bir yüzde taşıdığı da görülmektedir. Temel becerileri kazandırmada ders kitabının “çok zayıf”(0,87) ve “zayıf”(9,83) olduğu yönünde görüş bildiren öğretmenlerin oranının düşük olduğu görülmektedir. Ancak temel becerileri kazandırmada ders kitabının “çok iyi” olduğu yönünde görüş bildiren öğretmenlerin oranı da % 2 ile çok düşüktür. Bu da ders kitabının temel becerileri kazandırma bakımından orta düzeyde kaldığını ve geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle temel becerilerden eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, girişimcilik ve

empati becerilerinin diğer becerilere göre kazandırılmasında ders kitabının “çok zayıf ve “zayıf” kaldığının öğretmenler tarafından daha yüksek oranda belirtilmiş olması bu becerilerin kazandırılmasına yönelik etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Düzenleme ile bu becerilere yönelik etkinliklerle sınırlı kalınmaması, diğer becerilerin kazandırılmasına yönelik düzenlemeler yapılması gerektiği görülmektedir.

Bulgulara göre programda yer alan temel becerilerin kazandırılmasında ders kitabının eksik yönlerinin yeniden gözden geçirilmesi ve bilimsel koşullara bağlı olarak mutlaka güncellenmesi gerektiği söylenebilir.

2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel becerileri öğrencilere kazandırmada ders kitabının yeterliliği hakkında öğretmen görüşleri cinsiyet, öğrenim durumu, mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

İlkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın kazandırmayı hedeflediği temel becerileri ders kitabının kazandırma yeterliliğine yönelik olarak araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin; cinsiyet, öğrenim durumu ve mesleki kıdem değişkenlerine göre analizi ve değerlendirilmesine ilişkin bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre temel becerilere ilişkin görüşlerinin t- testi analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Temel Becerilere İlişkin Görüşlerinin T- Testi Analiz

Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kadın	5	48.4000	6.04842	67	-,362	,718
Erkek	44	49.0682	8.00116			

p ≤ .05

Yapılan analizde kadın öğretmenlerin ortalaması $\bar{X} = 48,4000$, erkek öğretmenlerin ortalaması $\bar{X} = 49,0682$ çıkmıştır. 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki temel becerilere ilişkin görüşlerinin ortalamalarının cinsiyet değişkeni açısından birbirine yakın olduğu görülmektedir. Tablo 2'de de görüldüğü üzere kadın ve erkek katılımcıların aldıkları puanlar için yapılan bağımsız t testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($t = -.362$ $p > 0,05$). Gerçekleştirilen t testi sonuçlarına göre puanların cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 3'de araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre temel becerilere ilişkin görüşlerinin t- Testi analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 3

Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarına Göre Temel Becerilere İlişkin Görüşlerinin T- Testi

Analiz Sonuçları

Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Ön Lisans	20	48.7000	5.84988	67	-,091	,928
Lisans	49	48.8776	7.88890	-,362	,718	

$p \leq .05$

Yapılan analizde önlisans mezunu öğretmenlerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 48,7000$ iken, lisans mezunu öğretmenlerin ortalaması $\bar{X} = 48,8776$ çıkmıştır. 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki temel becerilere ilişkin görüşlerinin ortalamalarının öğrenim durumu değişkeni açısından birbirine yakın olduğu görülmektedir. Tablo 3'te görüldüğü üzere önlisans ve lisans mezunu katılımcıların aldıkları puanlar için yapılan bağımsız t testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($t = -,091$ $p > 0,05$). Gerçekleştirilen t testi sonuçlarına göre puanların öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4’de araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre temel becerilere ilişkin görüşlerinin Kruskal-Wallis testi analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 4

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Temel Becerilere İlişkin Görüşlerinin Kruskal-Wallis Testi Analiz Sonuçları

<i>Kıdem</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	X^2	<i>p</i>
1-4 Yıl	5	54.25	3	7,412	,060
5-9 Yıl	2	26.75			
10-14 Yıl	4	16.63			
15 Yıl ve Üstü	58	35.22			

$p \leq .05$

Tablo 4’deki Kruskal Wallis testi sonuçları incelendiğinde, katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puanların katılımcıların öğrenim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir [$\chi^2 (3) = 7,412, p > 0.05$].

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler ders kitabı içeriğinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda kazandırılması hedeflenen temel becerileri kazandırma bakımından “orta düzeyde” yeterli olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu veri Hayırsever (2010) tarafından yapılan araştırmanın sonucu ile örtüşmektedir. Hayırsever’in (2010) araştırmasında öğretmenler, ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında ve çalışma kitabında yer alan içeriğin söz konusu becerileri kazandırmada “kısmen uygun” olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Taşkıran, Baş ve Bulut’un (2016) araştırmalarında genel olarak öğretmenler; “zaman ve kronolojiyi algılama”, “değişim ve sürekliliği algılama” becerilerinin kazandırıldığını

düşünürken; “mekanı algılama”, “sosyal katılım” ve “empati” becerilerinin kazandırılması noktasında kararsız kalmışlardır. Buna göre Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın içeriğinde belirtilen bazı becerilerin kazandırılması noktasında sıkıntılar olduğu görülmektedir. Karadeniz, Eker ve Burunsuz’un (2015) araştırma sonucunda ulaşılan bulgulara göre de Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının öğrencinin bilgiyi yeniden yapılandırması noktasında yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgulara göre, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda uygulama düzeyinde kazanım sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Söz konusu araştırmalar, bu çalışmada elde edilen bulgular ile benzerlikler göstermektedir.

Kalın’ın (2007) araştırmasında öğretmenler, ders kitabındaki bilgileri eksik gördüklerini ve yardımcı bir kaynağa ihtiyaç duyduklarını belirtmişler ve ders kitabındaki değerlendirme basamağındaki formları gereksiz buldukları ve yönergeyi takip edemedikleri sonucuna varmışlardır. Öğretmenler, kitaptaki değerlendirme kısmındaki zaman sıkıntısı olduğunu ve ders kitabı hazırlanırken, kitapta kullanılacak görsel öğelere dikkat edilmediği sonucunu ortaya koymuşlardır. Bir diğer araştırmada, Kösterioğlu ve Özen (2014) öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda ve öğrencilere dağıtılan ders kitaplarında güncelleştirme yapılarak ders kitaplarının, ders materyali açısından nitelik olarak gözden geçirilmesi, ders kitaplarının özellikle kentsel ve kırsal alanlardaki farklı sosyo-ekonomik çevreler dikkate alınarak çeşitlendirilmesi ve kazanımların açıklık ve anlaşılabilirlik açısından gözden geçirilmesini önermektedirler. Bu çalışmada da ders kitaplarının becerileri kazandırmada “orta” seviyede yeterli görünmesi sonucu, bu sonuca benzer özellikler ortaya koymaktadır.

Şahin (2012), araştırmasında ders kitaplarında; metin örgütleyicisi olarak ana başlıkların tutarlı ancak alt başlıklar tutarsız olduğu, metindeki üst düzey yapı oluşturacak ana fikirlerin etkili

biçimde vurgulanmadığı için metni özetlemede ve ana mesajı vermede yetersiz kaldığı, metin içerisindeki soruların dağılımı, niteliği ve teknik özelliklerinin etkili olmadığı, görsel öğelerin metin içerisinde düzensiz yerleştirilmiş ve teknik özelliklerine gerekli özenin gösterilmediği sonucuna ulaşmıştır.

Yine benzer araştırmalarda ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir; çalışma kitaplarının niteliği ve içeriği, ders süreleri, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve dersliklerin fiziki yapılarından kaynaklı sorunlar gibi farklı nedenlerden ötürü, Sosyal Bilgiler derslerinde çalışma kitabı içeriğinin gerektiği şekilde uygulanmadığı (Aktekin ve Pala, 2013); Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan etkinlikleri gerçekleştirmek için teknolojik araçların yeterli olmadığı, öğrencilerin araç-gereçlere rahatça ulaşamadıkları, öğretmen kılavuz kitabında yer alan eleştirel düşünme becerilerini kazandırmaya yönelik etkinliklerin uygulanışı hakkında bilgilerin açık ve anlaşılır nitelikte olmadığı, verilen bilgilerin etkinlikleri uygulamada yeterlilik sağlamadığı (Doğanay ve Yağcı, 2011); ders kitaplarındaki anlatım teknikleri ve öğrencilerin akademik başarılarına etkilerine ilişkin araştırmasının sonucunda kitaplarda en çok açıklama-anlatım tekniği kullanılmakta olduğu, ikinci sırada öyküleme anlatım tekniğine, üçüncü sırada betimleme anlatım tekniğine, dördüncü sırada tartışma anlatım tekniğine yer verildiği, (Demirezen, 2007); Sosyal Bilgiler ders kitabının, eleştirel düşünme, araştırma ve iletişim becerilerini öğrencilere kazandırma konusunda kısmen yeterli olduğunu, buna karşın sosyal katılım, değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin yeterli olmadığı, öğretmenlerin hem temel hem de alan becerilerin kazandırılmasında ders kitabının yeterli olmadığı (Hayırsever ve Kısakürek, 2014); Sosyal Bilgiler dersinin, programda belirtilen becerileri genel olarak kısmen kazandırdığı (Çelikkaya, 2011); öğretmenlerin Sosyal Bilgiler ders kitaplarında güncel olayların yetersiz olduğu ve öğretmenlerin, % 77.8'in güncel olayların etkinliklerde kullanılmasının etkili olacağı (Akdağ ve diğerleri, 2014) gibi sonuçlar görülmüştür. Söz konusu

araştırma, bu çalışmada elde edilen bulgular ile benzerlikler göstermektedir. Bu araştırma sonuçları çerçevesinde elde edilen bulgular sonucunda öğretmenler, Sosyal Bilgiler ders kitabı içeriğinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda kazandırılması hedeflenen temel becerileri kazandırma bakımından orta düzeyde olduğu ancak yeterli olmadığı görüşünü benimsemişlerdir.

Ancak yine de Sosyal Bilgiler ders kitaplarının yeterli olduğuna yönelik araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Öcal ve Yiğittir (2007), araştırmalarında öğretmenlerin büyük bir kısmının okuttukları Sosyal Bilgiler ders kitabından memnun oldukları ancak yine bir kısım öğretmenin de kısmen yeterli bulduğu görüşünde oldukları sonucuna, Mutluer (2013)'in araştırmasında araştırmaya katılan on Sosyal Bilgiler öğretmeninden yedisi Sosyal Bilgiler dersleri aracılığıyla beceri kazandırılabilmesine, buna karşın üç Sosyal Bilgiler öğretmeni ise Sosyal Bilgiler derslerinde beceri kazandırılabilmesine inanmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik memnuniyet yüksek olmakla birlikte yetersiz bulanların olması, kitapların tam olarak yeterli olmadığı görüşünü ve düzenlenmesi gerektiğini desteklemektedir.

Sonuçlar

2005 yılında hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda öğretim sonucunda öğrencilerde geliştirilecek becerilerin neler olduğu açık bir şekilde tanımlanmış ve sınıflandırılmıştır. Buna göre kazandırılması ve geliştirilmesi amaçlanan 15 beceri alanı belirlenmiştir. Araştırmada ilkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda temel alınan becerileri kazandırmada ilkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan içerik, söz konusu beceriler çerçevesinde değerlendirilmiş ve kullanımını incelenmiştir.

Araştırmada; Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda kazandırılması hedeflenen temel becerileri kazandırmada ilkokulu 4.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı içeriğinin yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri alınıp, elde edilen verilerin istatistiksel analizleri yapılarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmada, İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan içeriğin söz konusu becerilerin kazandırmaya uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşleri ağırlıklı olarak “*orta düzeyde*” olduğu yönündedir.

Ders kitabının her bir beceri alanı ile ilişkisi ayrı ayrı incelendiğinde ise öğretmen görüşleri 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan içeriğin temel becerilerden “Eleştirel Düşünme Becerisi” ile ilgili yeterliliği %56,52, “Yaratıcı Düşünme Becerisi” ile ilgili yeterliliği %52,17, “Araştırma Becerisi” ile ilgili yeterliliği %46,38, “İletişim Becerisi” ile ilgili yeterliliği %57,97, “Problem Çözme Becerisi” ile ilgili yeterliliği %60,86, “Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi” ile ilgili yeterliliği %59,42, “Girişimcilik Becerisi” ile ilgili yeterliliği %47,83, “Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi” ile ilgili yeterliliği %42,03, “Karar Verme Becerisi” ile ilgili yeterliliği %50,72, “Gözlem Becerisi” ile ilgili yeterliliği %55,07, “Mekanı Algılama Becerisi” ile ilgili yeterliliği %55,07, “Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi” ile ilgili yeterliliği %60,87, “Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi” ile ilgili yeterliliği %52,17, “Sosyal Katılım Becerisi” ile ilgili yeterliliği %53,62, “Empati Becerisi” ile ilgili yeterliliği %53,62 oranında “*orta düzeyde*” olduğu yönündedir. Sadece “Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi” ile ilgili yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşlerinde %52,17 oran ile “*iyi düzeyde*” olduğu yönündedir. Bu durumda araştırmaya katılan öğretmenler ders kitabının temel becerileri kazandırmakta tam olarak yeterli olmadığı görüşünü benimsedikleri

anlaşılmaktadır. Çünkü temel becerileri kazandırmada ders kitabının yeterliliğine ilişkin olarak “iyi” ve “çok iyi düzeyde” görüş bildiren öğretmenlerin oranı oldukça düşüktür.

Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın kazandırmayı hedeflediği temel becerileri kazandırmada ilkokulu 4.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı içeriğinin yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri; cinsiyet, öğrenim durumu ve mesleki kıdem değişkenlerine göre değerlendirildiğinde bu değişkenlere göre bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

1. Öğretmenler tarafından Sosyal Bilgiler ders kitabının, programda yer alan becerileri kazandırma yeterliğine yönelik görüşler, planlayıcılar tarafından göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmenlerin bu çalışmadaki görüş ve düşüncelerini dikkate alınarak ders kitabında düzenlemeler yapılmalıdır.
2. Bu araştırma Sosyal Bilgiler ders kitabı için yürütülmüştür. Farklı ders kitaplarının temel becerileri kazandırma düzeyleri boyutunda da çalışmalar yapılabilir.
3. Bu araştırma Ordu ilinin Fatsa İlçesinde yürütülmüştür. Bu çalışma farklı örneklem gruplarıyla farklı il ve ilçelerde tekrarlanarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

Kaynakça

- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O. ve Subaşı, Y. (2014). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-65.
- Aktekin, S. ve Pala, Ç. B. (2013). 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenci çalışma kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 265-286.
- Aktepe, V., Tahiroğlu, M. ve Sargın, S. (2014). İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 259-272.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Veri analizi el kitabı* (7. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: Öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 969-990.
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilig*, 37, 155-174.
- Demirezen, A. (2007). *Yeni sosyal bilgiler öğretim programına göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarındaki anlatım teknikleri ve öğrencilerin akademik başarılarına etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğanay, A. ve Yağcı, R. (2011). İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler öğretiminde öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için uyguladıkları etkinliklerin değerlendirilmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(2).

- Gelen, İ. (2011). Sosyal bilgiler programındaki düşünme ile ilgili bazı ortak becerilerin kazanılma düzeyinin belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 83-106.
- Gömlüksiz, M. N. ve Kan, A. Ü. (2007). Yeni sosyal bilgiler dersi öğretim programının araştırma, iletişim ve Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerilerini kazandırmadaki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri (Diyarbakır ili örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 135-162.
- Gömlüksiz, M. N. ve Kan, A. Ü. (2009). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerini kazandırmadaki etkililiğinin belirlenmesi (Diyarbakır ili örneği). *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 39-49.
- Hayırsever, F. (2010). *Sosyal bilgiler ders, öğretmen kılavuz ve öğrenci çalışma kitaplarının sosyal bilgiler öğretim programında kazandırılması hedeflenen temel beceriler açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hayırsever, F. ve Kısakürek, M. (2014). Sosyal bilgiler ders kitabının, ilköğretim programında kazandırılması hedeflenen beceriler açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 4(8), 23-42.
- Kalın, Ö. (2007). *Sosyal bilgiler öğretim programı (2004) ve 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karadeniz, O., Eker, C. ve Burunsuz, E. (2015). Ortaokul sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının yapılandırmacı öğrenme kuramı ilkelerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10(3), 563-580.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (26. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Keskin, Y. ve Keskin, S.C. (2013). İlkokul (ilköğretim) sosyal bilgiler programlarında milli bilinç ve barış değerinin tarihsel serüveni. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(3), 51-86.
- Kösterilioğlu, İ. ve Özen, R. (2014). Dördüncü ve beşinci sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programının öğelerinin değerlendirilmesi: Bolu ili örneği. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 286-316.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *İlköğretim Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu 4. ve 5. sınıflar*. Talim ve Terbiye Başkanlığı Yayınları. 12.07.2004 Tarih ve 118 Sayılı Karar. Ankara.
- Mutluer, C. (2013). Sosyal bilgiler programlarında yer alan beceriler hakkında sosyal bilgiler öğretmen görüşleri (İzmir Menemen örneği). *Turkish Studies*, 8(7), 355-362.
- Narin, N. (2009). *İlköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Öcal, A. ve Yiğittir, S. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler ders kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Kırıkkale örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(1), 51-61.
- Özgençli, M. (2009). *İlköğretim I. kademe sosyal bilgiler dersindeki iletişim ve sosyal etkileşim becerileri (Erzurum ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Semerci, N. ve Yelken, T.Y. (2010). İlköğretim programlarındaki ortak temel becerilere ilişkin öğretmen görüşleri (Elazığ ili örneği). *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 47-54.
- Şahin, M. (2012). Ders kitaplarının mesaj tasarımı ilkeleri açısından değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(3), 129-154.

Taşkıran, C., Baş, K. ve Bulut, B. (2016). Sosyal bilgiler dersinin kendine özgü becerilerinin kazandırılma düzeyi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 1-19.

Yağcı, R. (2008). *Sosyal bilgiler öğretiminde eleştirel düşünme: İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler öğretiminde, öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için uyguladıkları etkinliklerin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.

Extended Abstract

Textbooks, which are regarded as the most important resource for learning information, can be said to be an important part of learning skills together with Social Studies Education Curriculum. Textbooks are the most used basic tools in providing information, organizing information, learning by the students themselves. The Social Studies Textbooks also aim to provide the knowledge, skills and values that will ensure the collective harmony that the individual lives in. In this case, the textbooks that have an important place in the implementation of the curriculum should be assessed in terms of the competence to acquire the basic skills that the Curriculum of Social Studies Course aims to achieve.

This research was done for the purpose of studying teachers' opinions about the sufficiency of primary school 4th grade Social Studies textbook's contents to gain basic skills on the Social Studies Curriculum. The survey method, which is one of the research approaches for collecting quantitative data, was used in this research. This research's work group consists of 80 primary school teachers, teaching at 4th grade, from inside of 286 primary school teachers who work in 20 primary schools in Fatsa District of Ordu Province. The feedback was provided by 69 of these teachers. With reference to the data collection tool used in this research, the reliability coefficient is found 0.926 as a result of Cronbach Alpha reliability and validity analysis. As it

is known, Cronbach Alpha reliability coefficient's being in the range of a >0.9 shows that the survey has a high reliability. The analysis of the data was done by using SPSS 22.0 statistical software programme on the computer and the frequency/percentage calculations, arithmetic mean, standard deviation were calculated after analyzing the properties of the range. The independent t-test, according to gender and education levels of teachers and Kruskal-Wallis Test, according to their occupational seniority, was used in the data's analysis. Those who participated in the survey were 36.23 % female and 63.77 % male teachers. 71 % of these teachers are under-graduate and 29 % of them are associate degree graduate. But there are not any post-graduate teachers. It is seen that 84.05 % of the teachers have occupational seniority for 15 years and over, 5.8 % have it between 10- 14 , 2.9 % have it between 5-9 and 7.25 % have it between 1-4 years.

According to the results of the t-test data, it is identified that the scores do not change according to attendants' gender or educational backgrounds. When Kruskal-Wallis Test's results were examined, it was detected that the total scores the attendants got from the scale according to their occupational status do not show any significant differentiation statistically. It is confirmed that the teachers' opinions about the properness between the skills to be gained and the content in the Primary school 4th Grade Social Studies textbook are mainly on "medium level".

It was recommended that teachers should develop activities to make students active in the Social Studies class based on the acquisitions of the students in the sections where the textbook lacks basic skills. It was also recommended that, problems encountered by teachers in the development of skills in the Social Studies textbook should be considered by curriculum development specialists. Regulations should be made in the text book taking into account the opinions and thoughts of the teachers as in this research.